

KORTE BERICHTEN

SUPERNOVA IN M 66

Reinder Bouma.

Op 30.4 januari werd door Evans een supernova van magnitude 13 ontdekt in M66, een helder spiraalstelsel in de Leeuw. Evans was de eerste wiens ontdekking werd bevestigd (op het Siding Spring Observatorium) en aangemeld bij het Centraal Bureau van de IAU in Cambridge (USA), maar hij was bepaald niet de eerste die de SN opmerkte. Later bleek, dat zeker vier amateurs de SN al eerder op resp. 28 en 29 januari hadden gezien of gefotografeerd, terwijl ook op 30 en 31 januari nog diverse onafhankelijke ontdekkingen werden gedaan. Ook op 21 januari was hij al gefotografeerd, rond magnitude 17, door de Berkeley Automated SN Search. Dit betekent, dat de klim naar maximum helderheid aan de trage kant was.

Al die onafhankelijke ontdekkingen zijn niet verwonderlijk, want M66 is een populair object bij Deep Sky waarnemers. Bovendien is SN1989b (zo werd hij genoemd als tweede in 1989 ontdekte SN) een van de helderste in recente jaren.

In de eerste week van februari werd de maximale helderheid van ongeveer 12.0 bereikt.

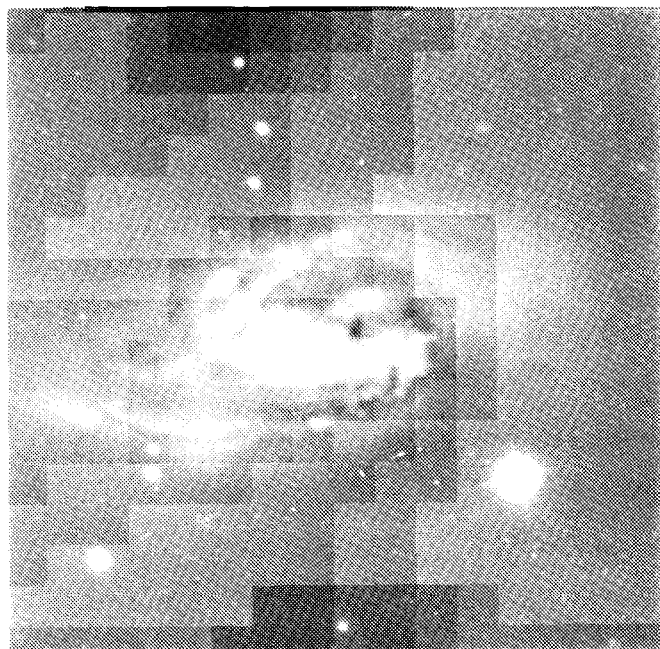

Figure 1: SN 1989b op 6 februari 1989 gefotografeerd met de 1 meter telescoop van Dany Cardoen in Puimichel.

De hierbij afgedrukte foto werd op 6 februari rond 1^h UT gemaakt door Dany Cardoen (10 minuten belicht op hyp. Kodak TP2415) met de 1.06 meter telescoop. Visueel vertoonde de SN toen een duidelijk blauwgroene tint. De foto toont de SN in (voor?) een donkere stofband, dicht bij een opvallend H(II) gebied. Uit spektra bleek, dat de SN van type Ia is. Dat volgt ook uit de maximale helderheid. Voor een SN op zo'n 35 miljoen lichtjaar afstand wordt een maximum rond magnitude 12 voorspeld. Een type II SN, zoals

in 1987 in de LMC verscheen, zou in M66 niet helderder dan magnitude 14 geworden zijn.

Ondertussen is de helderheid van SN 1989b al weer duidelijk aan het afnemen. Op 28 februari was hij ongeveer 13.0 en op 10 maart 13.5. ◇

DMS PRESENT OP TWEE MANIFESTATIES

Hans Betlem.

Tijdens de voorbije maanden heeft DMS op twee publieksmanifestaties act de présence gegeven.

In het weekend 17-18 maart 1989 was er weer een open huis op de Leidse Sterrewacht. Dit in het kader van de Landelijke Sterrenkijkdagen en het vijfjarig bestaan van de NVWS Werkgroep Leidse Sterrewacht.

Evenals in November 1988 was DMS middels een bescheiden presentatie met fotoposters en publikaties aanwezig. Via de Landelijke Sterrenkijkdagen hebben inmiddels al vele belangstellenden kennis kunnen maken met het fenomeen meteoren en met meteorwaarnemingen. Ongeveer 600 bezoekers bezochten de Leidse Sterrewacht en er werden plezierige contacten gelegd. Marc de Lignie, Peter Jenniskens en Maarten Wiertz verzorgden de standbemanning.

Een tweede manifestatie betrof de 'Landelijke Zelfbouwdag', een jaarlijks evenement, georganiseerd door de Vereniging Experimenteel Radio Onderzoek Nederland (VERON). DMS heeft de voorbije jaren, met name via manifestaties als 'Techniek in Vrije Tijd' plezierige contacten opgebouwd met verschillende radio amateurs. De uitnodiging om op de Zelfbouwdag present te zijn werd dan ook graag aanvaard. Het gebeuren had plaats op zaterdag 6 mei jl. in het Zeehospicium te Katwijk. De organisatie van in handen van de VERON afdeling Leiden en omstreken.

De DMS presentatie bestond uit een zevental fotoposters, een camerabatterij en een grote presentatie van de meest uiteenlopende technische materialen: Een tijdseinontvanger, fotomultiplieërs, all-sky apparatuur enz. Ook was er een bescheiden verkoop stand met Radianten en waarnemingshandboeken. Plezierige en geïnteresseerde bezoekers zorgden ervoor, dat de betreffende zaterdag zeer snel om was. De standbemanning werd verzorgd door Hildo Mostert, Marc de Lignie en Hans Betlem. Een speciaal woord van dank zijn we verschuldigd aan de organisatoren van het evenement, die geen moeite te veel was om de deelnemende exposanten van dienst te zijn. Ook hier hebben we DMS op een plezierige manier kunnen presenteren. De foto laat een deel van onze expositie zien. ◇

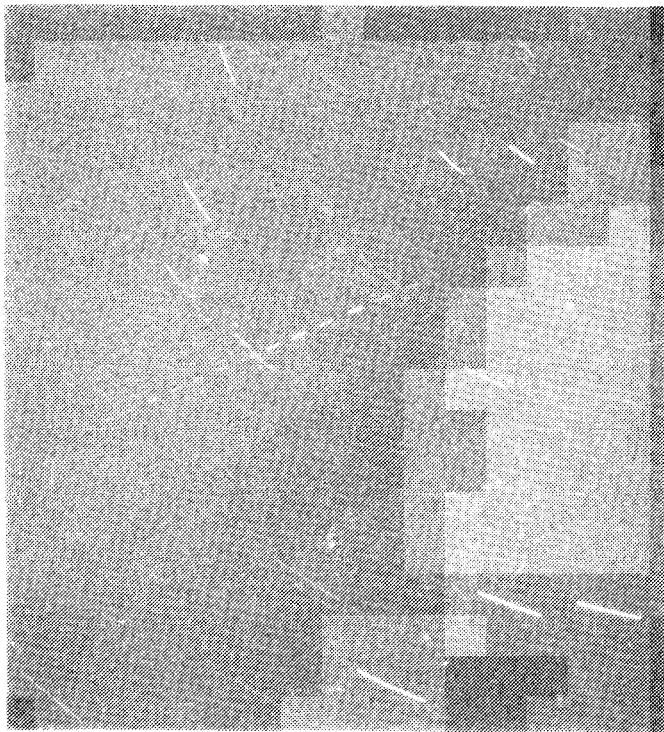

NIEUWE ALL-SKY POST

Hans Betlem

Niet alleen tijdens de grote akties worden er meteoren gefotografeerd: Het komt meer en meer voor, dat er heldere meteoren buiten deze akties gefotografeerd worden. Zo konden we in het vorige nummer van Radiant een simultaanopname van een zeer heldere vuurbol op 7 februari 1989 melden tussen de stations Oostkapelle en Elsloo. Inmiddels is bekend geworden, dat deze vuurbol gefotografeerd is door maar liefst elf stations van het Zuid-Duitse netwerk. De negatieven worden momenteel door Dr. Cepelcha te Praag uitgemeten. Gezien de zeer lage uitdoofhoogte heeft deze vuurbol een zeer hoge prioriteit.

Inmiddels is er een nieuwe all-sky post aan het Nederlandse netwerk toegevoegd. Sinds februari werkt Martin Breukers vanuit Hengelo met een T-70 camera, voorzien van een Sigma 16 mm fish-eye lens. Ook met een gewone 24 mm wijdhoek legde Martin al verschillende fraaie meteoren vast. De hierbij afgebeelde opname werd vastgelegd op 11 februari 1989 tussen 4^h43^m en 5^h03^m UT. Sterren van Grote Beer, Draak en Kleine Beer zijn zichtbaar. ◇

NIEUW METEORENBLAD

Hans Betlem

Februari jl. verscheen het eerste nummer van het blad 'Sternschnuppe', uitgegeven door onze West-Duitse zusterorganisatie de VdS-Fachgruppe Meteore. 'Sternschnuppe' komt voorlopig vier maal per jaar uit en kost voor 1989 DM 20.-. Het eerste nummer bevat een degelijke visuele oproep van de hand van Bernard Koch, informatie over fotografische activiteiten door Dieter Heinlein, vuurbolmeldingen, een artikel over de grensmagnitude telgebied-

jes, telescopische Quadrantiden en een uitgebreide verhandeling over het Zuid-Duitse vuurbolnetwerk.

Het blad ziet er degelijk verzorgd uit en is, evenals Radiant, gezet in TEX. Het eerste nummer telt 23 pagina's in (enkelzijdige) fotocopie.

Voor informatie of een abonnement neemt U contact op met Dieter Heinlein, Puschendorferstraße 1, D-8501 Veitsbronn, W.Duitsland. ◇

← Vervolg van pag. 67.

Vrijwel alle bijdragen aan de conferentie zijn in de proceedings terug te vinden met als opvallendste uitzonderingen de bijdragen van B.A. Lindblad en de discussie over de oprichting van een Internationale Meteoren Organisatie. Daartegenover is wel een uitgebreid artikel van G.V. Andreev uit de Sowjet Unie opgenomen, die op de conferentie zelf niet aanwezig was.

De gemiddelde lengte van de bijdragen is ruim drie pagina's, maar er zit wel een flinke spreiding in. Het was naar mijn mening beter geweest om de auteurs richtlijnen te geven over de omvang van hun artikel, zodat op dit punt de uniformiteit wat groter was geweest. Wat betreft inhoud zijn de proceedings een goede afspiegeling van wat er tegenwoordig soal op gebied van amateur meteorenastronomie gebeurt. Als voorbeelden kan ik geven een verdeling van de sterkte van radioreflecties aan meteoren door Jeroen van Wassenhove (België) en de bepaling van zwerm populatie indices uit een groot aantal Oost-Duitse waarnemingen van de laatste jaren door Jürgen Rendtel. Ondanks alle geluiden van de laatste tijd, ook in deze proceedings, dat het amateurwerk bijna professionele vormen aan zou nemen, is het opvallend dat bijna alle bijdragen in deze proceedings betrekking hebben op elementaire zaken als waarneemtechnieken en dataverwerking, zonder dat dit direct iets toevoegt aan werkelijke kennis over meteoren. Bij professionele publicaties krijgt steeds dit laatste punt vrijwel alle aandacht. De conclusie is duidelijk maar moet niet negatief opgevat worden. Laten we als amateurs doen wat we leuk vinden en hier enthousiast aan anderen over vertellen. Dat is wat in deze proceedings gebeurt en hopelijk in de toekomst voortgang zal vinden. De proceedings mag u als meteorwaarnemer zeker niet missen. Marc de Lignie •

IN DE VOLGENDE RADIANT :

- Oproep voor de Zomerakties.
- Simultaanprognoses.
- ACM III In Uppsala : Een verslag.
- Simultaanopnamen 1988 : Veel fotografische resultaten en berekeningen.

